

— »Pot za goru«. Ze dve leti bo, odkar sem izdal v samozaložbi zbirko svojih pesmi ter jo razposlal tudi mnogim tovarišem (icam) na ogled. Ker je marsikateri niso vrnil, smatral sem jih za naročnike. A mnogi izmed teh so mi z izplačilom malenkostne vsote za zbirko še na dolgu; zato jih tem potem, daš prav nerad, a vsled krize, prosim, da poravnajo zaostanek takoj, čim prej, da ne bom prisiljen vložiti dodatnih stroškov. — Alojzij Peterlin-Bátog.

— Moja zadnja beseda. (Nepolemičen odgovor na polemiko v 7. številki »Popotnika« zaradi dr. Strmškovič »Zvončkov«.) Prav nič se nisem razburil, ko sem prejel na svoje recenzijsko poročilo o dr. Strmškovič »Zvončkov« pošten odgovor od pisatelja samega. Hvala bogu, vzlic razburkanim časom imam mirne živce, da me ne spravi niti najbolj zgoča ironija ob razsodnost in dobro voljo, brez katere bi bili vsekakor lahko v veliki nevarnosti stvarnost in objektivnost mojih poročil. Vkljub vsemu temu pa se mi je vendar pripetilo, kar obžalujem, da bi mi lahko ostale kar za večno nezane avtorjeve ugotovitve, nanašajoče se na podlagi njegove knjižice predvsem na moderno šolo in pedagogiko. Moj Bog, nikoli bi si ne mislil, da je gospod dr. Strmšek napravil tako veliko uslugo o moderni šoli s tem, da je poslal v svet (sicer malo poznol) svoje »Zvončke«, kajti doslej smo bili v mladinski književnosti res kakor na »mrtvi točki«. No, sedaj sem se vendar končno prepiral, o čemer nisem prej niti sanjal! Upam, da bo odslej pri nas že kako boljše, in da mi velikodušno odpuste vsi tisti, pri katerih sem prišel v nemilost zaradi svojega poročila, saj odpuščanje je vendar tudi dandanes najvišje človeško ravnanje... Malo mi je pa vendar hudo, da mi manjka možnost zadnjega prepričanja: knjižice vsaj površno prebrati in o njih stvarno poročati! To pač ne gre nikakor v mojo pamet in se žal ne bom mogel ravnati po avtorjevem paradoksalnem receptu, ki mi ga tako očetovski nasvetuje za sklepno misel svojega zagovora. Morda pridem še kdaj pozneje zaradi avtorja do te zaželjene izvirne? Mislim, da se bo gospod avtor vseeno zadovoljil s tem, da bom skušal odslej naprej ocenjevati vsako naslednje mladinsko delo na podlagi književne vrednosti njegovih »Zvončkov«, ki so postali po avtorjevi besedi sedaj zame edino merilo literarni vrednot za mladinsko knjigo. Na vsak način pa ne prevzamem odgovornosti, če bo kako drugo mladinsko delo tudi proti moji volji po svoji notranji teži in vrednosti nadkrižilo dr. Strmškove »Zvončke«, kajti preveč sem navezan na: stvarnost in objektivnost... Počakajmo, ker nismo preroki! — Albert Žerjav. — Opomba uredništva: Uredništvo tudi želi in smatra, da je to zadnja beseda o tem predmetu.

Obrambni vestnik.

»Slovenec« prinaša z ozirom na izpad »Obzora« sledeči odgovor:

KAJ PRAVITE?

Kdo ve zakaj smatrajo nekateri naši jugoslovanski bratje našo kulturo za nekaj manjvrednega, za nekaj, na kar je treba z viška doli gledati, še več, kar je treba pri vsaki priliki dejati v nič, da si nobeden teh višedevalec ni mogel dokazati, da slovensko kulturo pobjliže — pozna? Večkrat je že naš list tožil, da hrvatske in srbske revije ter časopisi ne posvečajo našemu kulturnemu življenju skoro nobene pozornosti, da njihove knjižarne ne poznajo naših novih izdaj itd.

LOJZE ZUPANČ:

Učitelj Čičigaj in njegova korespondenca...

Saj vem, da se še spomnite kako je bilo z njegovim dnevnikom. Pa je že tako na svetu: kadar človek najbolj trpi, takrat išče duše, ki bi ga razumela, takrat se mu zahoče toplega stiskljaja roke in odkritih, usmišljenih oči. Tako je »Dnevnik učitelja Čičigaja«, ki ga je obelodanil »Učit. Tovariš« razgrtel trpečo dušo tovarišice, ki si ni mogla kaj, da ne bi potožila svoje gorje učitelju Čičigaju. Ne povem vam, kje je. Tam gori pač nekje, kjer se je rodil Krpan.

Takole je pisala učitelju Čičigaju:

»Spoštovani gospod tovariš! Čitala sem Vaš dopis v »Tovarišu« in pri čitanju mislila na sebe, siromaka, ki sem še večji kakor Vi. Ne poznam Vas osebno, našla sem Vas v »Staležu«. O, pri vas ste »nobel«, pri vas je vsaj trirazrednica...

Poslušajte mene! Od leta 1922. stanujem na dvorazrednici z eno samo učilnico, in letos z 144 učenci in še ponavljajno (Saj je z zakonom o narodnih šolah odpravljena. Op. uredn.) šolo po vrhu. Največ moram poučevati sama, ker v naši hriboviti vasi ne vzdrži nobena mlada moč. Daleč smo tu od življenja, daleč od prometa. Tako imam n. pr. do mesnice uro in pol hoda, do avtopostaje isto tako daleč. Tri ure vožnje je do Lašče ali Rakeke, ki sta najbližji železniški postaji.

Pošto imamo pogodbeno. To se pravi: po leti pride poštni sel dvakrat v tednu v vas, pozimi le enkrat, če pa je slabo vreme, ga pa

Pri vsaki dosedanji mednarodni razstavi ali drugi prireditvi so se prevzeli eni ali drugi bratje aranžma in stisnili Slovence v kot — depota. Na glasbenem polju je ravno tako. Če gredo naša pevka društva v inozemstvo, pojo najprej srbske, potem hrvatske in končno še slovenske pesmi, dočim se še nikdar ni pripetilo, da bi bilo kako hrvatsko ali srbsko društvo inozemstvu pokazalo slovensko skladbo. Slovenci smo po vojni izvajali blizu devetdeset srbskih in hrvatskih oper, instrumentalnih in vokalnih koncertnih del od štiri in dvajset avtorjev, da bi bili pa naši bratje naštudirali katero slovensko delo, se pa še ni čulo. To je več kakor žaljivo omalovaževanje naše glasbe, omalovaževanje, kakršnega kulturno inozemstvo in njega večji centri, ki so se že često priznalo izjavili o naši glasbi, gotovo nikakor ne dele z našimi brati.

Tale naš Učiteljski zbor, ki je preстал časten krst na Češkoslovaškem (njega dirigent tudi na mednarodnem festivalu v Frankfurtu) je zadnje dni koncertiral po vseh večjih mestih Jugoslavije in vsa srbska in hrvatska kritika mu je priznala, da je ali najboljši zbor v državi, ali vsaj eden »prvoklasnih«, toda v Zagrebu je naletel zbor na lopar, ki ga treba omeniti. Mislimo na kritiko g. Šafranka-Kaviča v »Obzoru« od 4. t. m.

Ta gospod ni našel na zboru niti najmanjši dobre lastnosti razen njegove dobre volje in mu je svetoval, naj se gre rajši pet učiti, kakor pa da hoče v Romuniji blamirati našo glasbo. Kakor hitro je zbor stopil v Zagreb, je izgubil svojo »reputacijo« in se pokazal za povsem nezmožnega. Naš Adamič je Šafranka »folklorista«, pri Ostercu ne najde kritik niti enega od »ubohajenih« elementov muzike: melodije, ritma, harmonije, polifonije, forme, arhitektonike, umjetničkoga okusa i zvučnosti (edinstven primer v zgodovini glasbene kritike), našim glasbenikom pa pravi, da jim »fali distanca i sloboda prosudijvanja«, radi česar je zagrebška kritika »prisiljena, da preuzme jedan dio odgovornosti«, pri čemer je treba da Slovenci v kulturnem pogledu gledamo »Zagreb kao neke vrste kontrolnu stanicu«.

Kaj pravite? Če se kaj spoznate v muziki in v razmerah ali nič, boste rekli, da je to umazana packarija in če povem, da je teh packarij zlasti zagrebško časopisje zadnja leta že toliko zagrešilo, da to niso več »slučaji«, nego je vse skupaj podobno sistemu, potem morajo takšne nadutosti začeti predsedati vsakemu kulturnemu človeku.

Da bi bila naša kulturnost tako zanič, da se nam Zagreb po vsej sili postavlja za kurtorja, ne velja. Mi res ne kričimo toliko o slavi naše kulture, trdimo pa, da pozna kulturni zgodovina nešteto slučajev, da so Slovenci Hrvatom posredovali kulturne dobrine z zapada, da pa se obratno ne da trditi. Kljub vsemu respektu pred hrvatsko moderno kulturo in zlasti glasbo tudi ne moremo reči, da bi to bilo nekaj, k čemur moramo Slovenci pobožno zreti navzgor, kakor zelo visokorodno tudi zro Hrvati na našo nizdol. V takih metodah gledamo mi, ki nam nikakor ne »fali sloboda presudijvanja«, žaljivo prevzetnost, posledico pomanjkanja prave kulturnosti in privržene taktnosti.

Danes, ko nam je resnično in notranje prijateljstvo in edinstvo narodov Jugoslavije tako zelo nujno potrebno kot še nikoli, so takšni izpadi in žaljivo omalovaževanje dokaz, da nekateri ljudje tega prijateljstva ne razumejo in da so odločno sistematično delati ovire temu prijateljstvu. Najlepše je, da Slovenci stvar konstatiramo in potem delamo dalje to, kar smo delali doslej: kulturno delo v vseh ožirih in v vsakem smislu besede, pa da na loparjevstvo odgovorimo s tem delom.

Ker je ozadje zadeve jasno, menimo, da gre lahko tudi učiteljstvo preko zadeve — z delom naprej!

sploh ni! Iz 5 km oddaljene najbližje vasi prihajajo otroci v šolo. So pa hribovske vasi, kjer je snega do 5 m, od tam pa jih pozimi ni. Morda Vas bo zanimalo, kako »poučujem svoje 144 otroke. Vsak dan dopoldne 55 otrok, a v torek in petek za nameček še ponavljajno (!) šolo. Vsak dan popoldne pa 69 otrok ali prvo, drugo in tretje leto skupaj! Kakšno je to učenje, si lahko mislite. Po novi metodi seveda ni; sama si iščem sredstev in poti, da vsaj deloma dosežem svoj cilj.

Ko se konča pouk, se prične uradna pisarija in popraviljanje zvezkov. Potem seveda priprava za pouk. Včasih se za izpremembo »pobabavam« s krajevnim šol. odborom, katerega imam kot upravitelja na svojih ramah. Kakšni pa so ti možje? Za silo se pač znajo podpisati, pa je treba z njimi lepo ravnati, če hočem sploh kaj doseči, tako so konservativni. Poleg vsega garanja se moram mučiti še z gospodinjstvom, če hočem sploh kaj jesti. Gostilne v hribih niso gostilne...

Ob nedeljah imam polno kuhinjo ljudi: eni knjižice, drugi vzorce za vezenje, opravičbe glede izostankov, mazilo za »grinte« itd. Oni dan je prišel k meni mož z razbito glavico, naj mu jo obvezem. Strašen je bil, nisem ga mogla obvezati, dala sem mu obveze in ga napotila k zdravniku. Otroci pa so kričali, da je prišla »maškara« v šolo. No, k zdravniku vseeno ni šel; šolska lekarna ga je ozdravila.

V zimskem času je daleč od trgovine. Sosedom vedno manjka. Kam? V šolo si pridejo »pospoditi«. In jaz »posojam«: sladkor, olje, sol, petrolej, vžigalce... Ne verjamejte? Res je vse, do pičice.

Pred dnevi me je neka deklica zbudila ob 23 uri: »Gospodična, posodite nam svečo. Krava je na delu, pa nimamo nič/luči...«

Prosvetno delo učiteljstva.

—p Lepa mladinska prireditve v Hrastniku. »Podmladek rdečega križa«, odsek V. razreda dekliške osnovne šole v Hrastniku, je uprizoril pod spretnim vodstvom razredničarke gospe Julke Čandrove Bevkovo tri-dejanko »Bedak Pavlek«.

Igrica zahteva dobrih igralskih moči, pevk in plesalk, skoro baletk. Svojo vlogo so vse mladenke brez razlike odlično izvršile. Posebno ljubki in premišljeno zasnovani so bili prizori palčkov, ki so se v melodramski obliki, originalno predstavili in nekaj ritmični valček v zadnjem dejanju, ki je bil dovršen.

Predstavo, dne 15. marca ob 5. uri popoldne, ki se je vršila v Narodnem domu, je občinstvo častno obiskalo in predvsem hvaljezni starši niso štedili z aplavzom. Naslednji dan pa se je predstave udeležila šolska mladina obeh šol.

Na uspehu čestitamo vsem, prav posebej no pa še g. Čandrovi, ki z ljubeznijo dela in vzgaja tudi izven šole naše malčke ter je spravila že mnogo mladinskih iger na oder.

M. M.

Naša gospodarska organizacija.

—g Članom Učit. Samopomoči. V teh dneh ste prejeli položnice za nakazilo članskega prispevka za štiri (236. do 239.) smrtne slučaje, in sicer: Jelica Stauffer, Pištanj, Anka Womer, Maribor, Vladimir Požar, Radeče, in Karel Trošt, Ljubljana. Članski prispevek s poštnino znaša 21 Din, za zakonske pare 41 Din. Društvena uprava je izplačala za zadnje štiri smrtne slučaje znesek 50.300 Din. Nakazite takoj vpisane zneske na položnicah, da more društvena blagajna zadostiti članskim zahtevam! Z odlašanjem Vam ni nič pomagano, nasprotno: zneski so vedno večji, nepotrebna poštnina in upravna njih pa še zvišuje. V tem mesecu je društvena uprava razposlala zamudnikom okrog 100 opominov in vljudno prosi, da se vsi odzovete z nakazili. U. S. ima 2520 članov. Posmrtnina znaša 12.600 Din.

Mladinska Matica.

—mm Iz uprave: V ponedeljek 23. in torek 24. t. m. se je razposlala 6. številka »Našega roda« vsem šolam, ki so za njo nakazale naročnino. Prosimo še one redke-ostale, da to store nemudoma, ker bi ostali naročniki brez lista med velikonočnimi prazniki, za katere je ta številka nalašč prirejena.

—mm Knjige Mladinske Maticе. Z oziranjem na svoječasni razpis književnih nagrad Mladinske Maticе je odbor nagradil letos tri najboljša dela, ki bodo izšla začetkom junija med letošnjimi njenimi publikacijami. Nagrade so se prisodile sledečim delom:

1. France Bevk: »Lucec in njegov škorec«, povest za mladino po desetem letu, v dveh delih, od katerih prvi del izide letos, drugi pa prihodnje leto. Nagrada 3000 Din.

2. Josip Ribičič: »Miškulin in Miša«, pripovedka za male. Nagrada 2000 Din.

3. Mile Klopčič: »Moj oče«, pesem. Nagrada 300 Din.

Prvi dve deli izideta letos kot samostojni knjigi, pesem »Moj oče« pa v »Kresnicah«, ki jih je uredil tov. Albert Žerjav.

Kot četrto knjigo letošnjih publikacij izda Mladinska Matica mično navodilo za naše deklice-vrtnarice, mišljeno kot pendant k »Sadjarčkom« in prav tako izpod peresa tov. Andreja Skulja.

Blizu šole je gostilna. Pride nekega večera nekdo in prosi: »Gospodična, posodite mi nočno posodo. Teta so prišli iz Ljubljane, mi pa je nimamo!« Da, da, tako je.

Tu nimam ene duše, da bi se z njo po razgovorila od srca. Komu bi potožila? Kdo me vpraša: »Kako ti je? Kako se počutiš?«

Nekoč sem potožila nekemu gospodu. Potolažil me je, da inteligenten, izobražen človek ne sme obupavati, ampak iskati razvedrila v — čitvu. Mislila sem si: »Ko bi ti le eno zimo tu prebil, bi drugače govoril!« Saj sem naročena na »Jutro«, »Ženski svet«, »Ljubljanski Zvon« in na vse stanovske časopise — a vse to ni mnogo, če je človek sam...

In še to: Goričanka sem. Za praznike bi šla rada k svojim v Vipavsko dolino. Dovoljenja ne dobim. In če bi ga tudi dobila, bi si ne upala...

Službujem zadnje leto, a to leto največ trpim, ker je pač preveč dela za moje izčrpane živce.

Sprejmite tovariške pozdrave od T. V.

Ko je učitelj Čičigaj prečital pismo, si je otrl solzo, spravil pismo v svoj »Dnevnik« in zamrmral:

»Tu bodite besede. Mojim od zadnjic ste podobne. Uboga tovarišica, še bolj trpiš kakor jaz. Vsaj doma mi niso ukradli kakor Tebi, četudi kvasijo kar ni potrebno. Potrpi, saj je zadnje leto, potem bo končana težka pot na Golgoto...«

Osebnе zadeve.

—i Napredovali so v II./4. skupino: Milčević Adam, učitelj v Karlovi; Kus Viljem, šolski upravitelj v Lomu; Štrukelj Zofija, učiteljica v Predvoru; Toldi Ana, učiteljica v Ljubljani.

Stanovska organizacija UJU

iz društev:

Vabimo:

— DRUŠTVO UČITELJIC V LJUBLJANI NI bo zborovalo v četrtek dne 9. aprila 1931. ob 10. uri v I. mestni dekliški osnovni šoli v Ljubljani (šentjakobska šola). Na dnevnem redu je tudi predavanje tov. J. Čučko, ve: »O vzgoji ženske mladine v šolski dobi«. Vabimo vse tovarišice, tudi one, ki še niso v našem krogu in nas deloma boječe, deloma tuje gledajo od strani. Prepričana sem, da se bodo počutile domače, — samo — naj le pridejo malo bliže. — Tajnica.

— SRESKO UČITELJSKO DRUŠTVO UJU — LJUBLJANA OKOLICA — vzhodni del, bo zborovalo v soboto dne 18. aprila t. l. ob 10. uri v I. osnovni šoli v Mostah s sledečim dnevnim redom: 1. Situacijsko poročilo po tov. predsedniku. 2. Referat tovarišice A. Tomšičeve: O delovni šoli. 3. M. Zor: Tehnična priznava za letovanje na Rabu. 4. Slučajnosti. — Dolžnike opozarjamo, naj takoj poravnajo zaostalo članarino; blagajna je popolnoma prazna, ker poverjeništvu je treba redno mesečno odšteti za liste in drugo. Kdor ne pozna discipline, se mu ne more več prižanesti; ustaviti bo treba liste. — Odbor.

Poročila:

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SVE TOLENARTSKI OKRAJ je zborovalo v soboto dne 21. februarja 1931. pri Sv. Lenartu v Slovincih.

Udeležba je bila povoljna, kajti kljub zasneženim potem in kljub ustavljenemu avtobusnemu prometu, se je zbralo od 55 članov; t. j. 43 %.

I. Uvodoma je pozdravil predsednik tov. Golež vse navzoče člane, imenoma novo vstopivšo tov. Vido Jegličevno ter z veseljem ugotovil, da je sedaj vse učiteljstvo okraja včlanjeno v našo društvo. V toplih besedah se je nato spomnil pokojnega častnega člana, dolgoletnega blagajnika in odbornika učitelja veterana Jakoba Kovačiča, katerega smo 18. januarja t. l. sprejeli na njegovi zadnji poti. Zahvalil se je vsem, ki so v tako velikem številu prišli od blizu in daleč, da so izkazali pokojniku zadnjo čast. Izvršili niso s tem samo čin pietete, ampak doprinesli dokaz tovarštva.

Ko je še čestital tov. Šobarjevi iz Sv. Rupertu k njeni poroki je prešel na dnevni red.

»Velika razočaranja je doživel v zadnjem času naš stan. V času, ko smo bili sredi najintenzivnejšega dela v šoli in izven šole na prosvetnem, gospodarskem in socialnem polju, ko smo pričakovali uresničenje obljub po izboljšanju našega gmotnega položaja, so lopnili po nas z najkrivičnejšo obsodbo, ki se je izrekla kdajkoli nad našim stanom, češ, »da so pridni učitelji redke izjeme«. Besede so bile izrečene, objavljene v desetstičnih izvodih listov in nobeno zavijanje, da se govornik ni morda pravilno izrazil, jih ne spravi s sveta, kajti ugled našega stanu je v očeh preprostega ljudstva, ki vidi v nas samo tišče, katerim mora stanarino in kurivo plačati, zelo trpel in treba bo dosti časa, preden si bomo izgubljeni ugled zopet pridobili.

Toda mi učitelji, ki smo vajeni trpljenja in preziranja, bomo tudi to preboleli. Treba je, da kljub tem izizvanjem in kljub temu, kar še morda pride nad nas, ohranimo mirno

Spominjamo se ob vsaki priliki učiteljskih domov v Ljubljani in v Mariboru!

Ugodna prilika!

Uprava UJU pov. Ljubljana razprodaja svojo zalogo

Zvončka in Popotnika

Predvojni »Zvonček« letnik (nevezan) à Din 5.—

Povojni »Zvonček« do leta 1928/29. à Din 10.—

»Popotnik« do leta 1928/29. letnik à Din 15.—

(Brez poštnine).

Ne zamudite te ugodne prilike!